

SOTSIAALMINISTEERIUM

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Märge tehtud: 19.06.2026

Kehtiv kuni: 19.06.2101

Alus: AvTS § 35 lg 1 p 11

Teabevaldaja: Sotsiaalministeerium

S.Kravtsenko
info@girlkisser.gay

Teie 02.06.2026

Meie 03.07.2026 nr 1.5-1.2/1436-3

**Vastus pöördumistele soolise
ebakõla ja PRIDE teemadel**

Lugupeetud S.Kravtsenko ja pöördumistele allakirjutanud

Täname teid pöördumise eest. Antud kiri on vastuseks nii selgitustaotlusele soolise ebakõla küsimustes kui ka märgukirjale seoses Pride'ga.

Pöördusite meie poole selgitustaotlusega, milles on esitatud 278 küsimust seoses soolise ebakõla ja seotud teemadega. Sellises mahus küsimustele ükshaaval kirjalikult vastamine ei ole mõistlikult võimalik, sealhulgas võtaks igale küsimusele vastamine väga palju aega. Seetõttu teeme ettepaneku korraldada ühise kohtumise pöördumisele allakirjutanute esindajate, Eesti Transinimeste Ühingu ja LGBT Ühingu esindajate ja Sotsiaalministeeriumi esindajatega, et teie küsimusi sisuliselt ja vahetult arutada.

Mõistame kirjas toodud küsimuste olulisust ning saame aru teie kriitikast ja frustratsioonist. Loodame, et sisuline arutelu saab aidata meil teineteist paremini mõista. On oluline, et neid teemasid saaks arutada avatud, lugupidavas ning koostööle suunatud õhkkonnas.

Kasutame siinkohal siiski võimalust rõhutada üle Sotsiaalministeeriumile olulised põhimõtted antud teemadega seoses.

Sotsiaalministeerium seisab oma tegevustega kõigi inimeste põhiseaduslike õiguste kaitsel nii tervishoiu- kui sotsiaalsüsteemis, diskrimineerimise vastu ja võrdsete võimaluste eest, et kõigil inimestel oleks võimalus inimväärselt eluks Eestis. Seetõttu oleme olnud ka igati toetamas LGBT+ inimeste õiguseid ning nende eneseväljenduse vabadust. Samas peame oluliseks, et ühiskondlik arutelu toimuks viisakalt ja lugupidavalt. Seetõttu peame kahetsusväärseks Pride'i raames osade arstliku ekspertiisikomisjoni (AEK) suunal tehtud avalduste sõnakasutusi ning ei pea sellist väljendusviisi edasiviivaks.

AEK koosneb eriarstidest ja kliinilistest psühholoogidest, kes tegutsevad tervishoiutöötajatena ning lähtuvad oma otsustes hetke parimast teaduspõhisest teadmisesest ning meditsiinilisest hinnangust. AEK liikmed on rõhutanud, et teevad kõik otsused täie vastutuse ja põhjalikkusega. Sotsiaalministeerium ei sekku arstide erialastesse otsustesse ja ei oma selleks pädevust ega õigust.

AEK liikmed on korduvalt väljendanud oma seisukohta, et meditsiiniline hinnang ja juriidiline sooline üleminek võiksid olla lahutatud ka õigusruumis. Arstid ei sooviks olla loa andjad juriidilisteks toiminguteks. Siiski on AEK-l kohustus lähtuda hetkel kehtivatest õigusaktidest ning neile seatud ülesannetest. Seeläbi püüab AEK oma võimekuse piires aidata transinimestel realiseerida oma õiguseid.

Eelmisel aastal määrust „Soolise ebakõla kohta otsuse tegemise tingimused ja kord“ koostades püüti kehtivate seaduste piires maksimaalselt lihtsustada soo andmete muutmist ja seega soolist üleminekut.

Määruse muutmisega:

- kaotati ministri käskkirja nõue arstlike toimingute loa saamiseks;
- eemaldati ajaliste piirangute nõuded;
- loobuti nõudest, et lõpliku otsuse tegemiseks peab inimene alati tulema AEK ette teist korda (korduv vastuvõtt toimub nüüd ainult vajaduse korral);
- sätestati, et AEK vastuvõtu kulude eest maksab Tervisekassa.

Need muudatused on aidanud protsessi lihtsustada ja kiirendada hetke võimaluste piires. Muudatuste mõju ei ole veel täiel määral avaldunud, sest kahjuks on tekkinud järjekord inimestest, kes tulevad vana korra järgi teisele AEK vastuvõtule otsust saama nii sel kui ka järgmisel aastal.

Samuti soovime rõhutada, et AEK-l on ravisoovituste andmisel soovituslik roll sarnaselt kõigile teistele arstlikele konsiiliumitele ning hormoonravi määramise otsus on alati arstlik otsus. Arstil on õigus pidada vajalikuks täiendavaid uuringuid või ekspertide hinnangut enne ravi alustamist, tulenevalt arsti kutsealasest kohustustest ja vastutusest, mitte soovist patsienti põhjendamatult kiusata. Hormoonravi on väga tõsine sekkumine, mille määramisel on äärmiselt oluline kaaluda ning arvestada võimalike riskide, kõrvaltoimete ja vastunäidustustega.

Loodame, et antud selgitustest on teile abi. Nagu alguses öeldud, saame aru teema olulisusest ning loodame antud teemasid laiemalt arutada ühise laua taga istudes.

Jääme ootama ettepanekut sobiva kohtumise aja osas, eelistatavalt pärast puhkuste perioodi augustis või septembris.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Anniki Lai
asekantsler

Heli Paluste 626 9127
Heli.Paluste@sm.ee

Lisaadressaadid: Eesti Transinimeste Ühing
Eesti LGBT Ühing